

รูปแบบการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน

THE DEVELOPMENT OF A LEARNER-CENTERED LEARNING MANAGEMENT MODEL IS IMPORTANT FOR IMPROVING STUDENTS' ACADEMIC ACHIEVEMENT

¹วินัย คำภาชาติ Winai Campachat ²พีระ รัตนวิจิตร Peera Ruttanawijit

³นัททกาญจน์ รัตนวิจิตร Nattakarn Rattanawijit ⁴วิทยา บริบูรณ์ทรัพย์ Vitaya Boriboonsub

^{1, 2, 3, 4}นักวิชาการอิสระ Independent Academic, Thailand

Corresponding Author E-mail: winaicampachat@hotmail.com

Article Received: August 25, 2025. Revised: December 21, 2025. Accepted: December 23, 2025.

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ดำเนินการวิจัยโดยใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนาโดยมีวิธีดำเนินการวิจัย 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐานของสถานศึกษา เกี่ยวกับสภาพปัญหาสาเหตุของปัญหา และแนวทางแก้ปัญหาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน จากเอกสารการเรียนของผู้เรียน ในปีการศึกษา 2564 เครื่องมือที่ใช้คือ แบบบันทึกเอกสาร และทำการวิเคราะห์เนื้อหา ขั้นตอนที่ 2 สร้างและพัฒนารูปแบบฯ จากนั้นยกร่างและตรวจสอบความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความมีประโยชน์ของรูปแบบและคู่มือ ด้วยการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ โดยใช้แบบบันทึกการประชุม และทำการวิเคราะห์เนื้อหา ขั้นตอนที่ 3 ทดลองใช้รูปแบบฯ โดยมีครู จำนวน 12 คน และนักเรียน จำนวน 145 คน โรงเรียนบ้านหนองปรือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 ปีการศึกษา 2566 เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ และแบบบันทึกสรุปผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และขั้นตอนที่ 4 ประเมินรูปแบบฯ โดยผู้รู้รูปแบบฯ จำนวน 17 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ในทางปฏิบัติ และความมีประโยชน์ วิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัญหาและสาเหตุผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ของผู้เรียน ไม่ผ่านเกณฑ์การผ่านที่กำหนด สาเหตุ พบว่าครูขาดความรู้และพฤติกรรมเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ แนวทางแก้ปัญหาฯ ต้องมีการพัฒนาครู 2) รูปแบบฯ มี 4 องค์ประกอบ คือ หลักการวัตถุประสงค์ กระบวนการพัฒนา และการวัดและประเมินผล เอกสารประกอบ ได้แก่ คู่มือสำหรับผู้อำนวยความสะดวก สถานศึกษา และคู่มือสำหรับครูผู้สอน มีความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ และความมีประโยชน์ 3) การทดลองใช้รูปแบบฯ กับโรงเรียนบ้านหนองปรือ ปีการศึกษา 2566 พบว่า คุณภาพครูและ ผู้เรียน ผ่านเกณฑ์การผ่านที่กำหนด 4) การประเมินรูปแบบฯ และเอกสารประกอบ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ ความเหมาะสม และความมีประโยชน์ ตามลำดับ

คำสำคัญ: รูปแบบ, การพัฒนาครู, การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

Abstract

This research aimed to develop a model for developing student-centered learning management to improve students' academic achievement. The research was conducted using the research and development process, with 4 steps. Step 1: Study the basic information of the school about the problem, causes of the problem, and solutions for students' academic achievement from student learning documents in the academic year 2021. The tool used was a document record form, and content analysis was performed. Step 2: Create and develop the model, then draft and check the validity, appropriateness, feasibility, and usefulness of the model and manuals with an expert seminar, using meeting records and content analysis. Step 3: Try out the model with 12 teachers and 145 students at Ban Nong Prue School under the Sa Kaeo Primary Educational Service Area Office 1 in the academic year 2023. The tools used were an achievement test and a summary record of student academic achievement. Data were analyzed with basic statistics: percentage, mean, and standard deviation. Step 4: Evaluate the model by 17 users. The tool used was an evaluation form for appropriateness, practical feasibility, and usefulness. Data were analyzed using basic statistics: mean and standard deviation.

The research results found that: 1) The problem and cause of academic achievement in 8 learning areas of students did not pass the set criteria. The cause was that teachers lacked knowledge and behaviors about student-centered learning management. The solution is teacher development. 2) The model has 4 components: principles, objectives, development process, and measurement and evaluation. The accompanying documents, including a manual for school directors and a manual for teachers, had validity, appropriateness, practical feasibility, and usefulness. 3) The trial of the model with Ban Nong Prue School in the academic year 2023 found that teacher and student quality passed the set criteria. 4) The evaluation of the model and accompanying documents was overall at the highest level, including practical feasibility, appropriateness, and usefulness.

Keywords: Model, Teacher Development, Learner-Centered Learning Management

บทนำ

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างคน สร้างสังคม และสร้างชาติ เป็นกลไกหลักในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุข สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติมในหมวด 4 เกี่ยวกับแนวทางการจัดการศึกษา มาตรา 22 ระบุว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด และมาตรา 23 ระบุว่า การจัดการศึกษา ต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษา และมาตรา

24 (1) ระบุว่า การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการจัดเนื้อหาสาระ และกิจกรรมต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล (ราชกิจจานุเบกษา, 2542)

นอกจากนี้ กระทรวงศึกษาธิการ (2560) ได้กำหนดเป้าหมายและยุทธศาสตร์ในการพัฒนาคุณภาพ คนไทย เพื่อให้สถานศึกษานำมาตรฐานไปกำหนดมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งหมด 3 มาตรฐาน ดังนี้ มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของผู้เรียน มาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหารและการจัดการ มาตรฐานที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เช่นเดียวกับวิทยากร เชียงกูล (2559) กล่าวว่า การสอนแบบใหม่ที่เน้นคุณภาพผู้เรียนได้ หลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ต้องเปลี่ยนแปลงจากการที่ ครูสอนแบบบรรยายให้ผู้เรียนจดจำ เป็นการเรียนรู้ทำความเข้าใจปัญหา และวิธีการแก้ปัญหา ผู้เรียนจะต้อง ได้รับการพัฒนาให้ศึกษาค้นคว้า เรียนรู้ด้วยตนเองมากขึ้น และสอดคล้องกับวิจารณ์ พานิช (2555) กล่าวว่า ครูต้องเปลี่ยนบทบาทจากผู้สอนมาเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ของผู้เรียน ให้ผู้เรียนเรียนรู้จากการ เรียนแบบลงมือทำ จุดเน้นต้องเปลี่ยนจากการสอนของครูไปสู่การเรียนรู้ของผู้เรียน ครูต้องฝึกเป็นนักตั้งคำถามและนักตั้งปัญหา จะช่วยให้ผู้เรียนเป็นชีวิตที่สนุกสนานตื่นเต้นเร้าใจ กระตุ้นจินตนาการให้ค้นคว้า

ดังนั้น ครูจะต้องเปลี่ยนแปลงวิธีการจัดการเรียนรู้ จัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครู สอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2563) ที่ได้ระบุถึงแนวทางการพัฒนาครูตาม ประกาศยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) ระบุว่า ครู จะต้อง เปลี่ยนโฉมบทบาทให้เป็นครูยุคใหม่ทำหน้าที่กระตุ้น สร้างแรงบันดาลใจ แนะนำวิธีการเรียนรู้ และวิธีการจัด ระเบียบการสร้างความรู้ ออกแบบกิจกรรมและสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียน และมีบทบาทเป็นนักวิจัย พัฒนาระบบการเรียนรู้เพื่อผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน รวมถึงต้องพัฒนาครูที่มีความเชี่ยวชาญด้านการจัดการ เรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพราะเนื้อแท้ของการจัดการเรียนรู้ คือ กิจกรรมการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นระหว่างครู กับผู้เรียน เช่นเดียวกับประสงค์ เทียบจันทิก (2563) กล่าวว่า การพัฒนาครูและบุคลากรเป็นปัจจัยสำคัญที่ ช่วยให้การจัดการศึกษาเกิดคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนด โดยเน้นไปที่ความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ ซึ่งต้องมีการพัฒนาที่ตรงตามความต้องการที่จำเป็นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งบ่งบอกถึงคุณภาพการจัดการศึกษา

ในปัจจุบันการจัดการเรียนรู้ที่ยอมรับกันว่าส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง คือ การ จัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งเป็นวิธีการจัดการเรียนรู้เน้นที่การปฏิบัติ เพื่อให้ผู้เรียนเรียนรู้ผ่าน กระบวนการคิด การปฏิบัตินำไปสู่การเรียนรู้ที่ลึกซึ้งและคงทน สอดคล้องกับอุทัยวรรณ ทองคำ (2562) กล่าว ว่า การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญต้องเริ่มจากการเปลี่ยนแนวคิดในการบริหารจัดการ เพื่อปฏิรูปการ เรียนรู้พร้อมๆ กับให้ความรู้ สร้างความเข้าใจให้กับครูผู้สอน ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนได้ โดย การกำหนดเป้าหมายคุณภาพของผู้เรียน มุ่งให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองได้เรียนรู้จากการลงมือทำ เช่นเดียวกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ได้กำหนด วิสัยทัศน์ว่า การพัฒนาผู้เรียนทุกคนให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ ผู้เรียนต้องได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ และ ทักษะพื้นฐาน สามารถใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยี บนพื้นฐานความเชื่อว่าผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้ และ เน้นพัฒนาผู้เรียนเป็นสำคัญ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานของสถานศึกษา เกี่ยวกับสภาพปัญหา สาเหตุของปัญหา และแนวทาง แก้ปัญหาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน

2. เพื่อสร้างและพัฒนารูปแบบการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครู เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน
3. เพื่อทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครู เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน
4. เพื่อประเมินรูปแบบการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครู เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการดำเนินการวิจัยโดยใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครู เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน มี 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานของสถานศึกษา เกี่ยวกับสภาพปัญหา สาเหตุของปัญหา และแนวทางแก้ปัญหาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ประกอบด้วย

1. การศึกษาสภาพปัญหาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน เก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัญหาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ในปีการศึกษา 2564 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบบันทึกการศึกษาสภาพปัญหาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน

2. การศึกษาสาเหตุของปัญหาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน เก็บรวบรวมข้อมูลจากครูโรงเรียนบ้านหนองปรือ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบบันทึกการประชุมผ่านชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC)

3. การศึกษาแนวทางแก้ปัญหาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน เก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนบ้านหนองปรือ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบบันทึกการระดมความคิดเห็น และทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการเนื้อหา

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างและพัฒนารูปแบบการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครู เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ประกอบด้วย

1. การสังเคราะห์เอกสารที่เป็นแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัย ผู้วิจัย เก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารที่เป็นแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และการจัดการเรียนรู้ตามธรรมชาติของ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ จากฐานข้อมูลงานวิจัยโครงการพัฒนาระบบเครือข่ายห้องสมุดในประเทศไทย (ThaiLIS) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบบันทึกสาระสำคัญของเอกสารที่เป็นแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

2. การศึกษาวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) เก็บข้อมูลจากผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 8 คน และครูต้นแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จำแนกตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ จำนวน 8 คน จากโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบทางการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้อำนวยการสถานศึกษา และครูต้นแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

3. การประชุมสัมมนาทางวิชาการ เก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 8 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบบันทึกการประชุมสัมมนาทางวิชาการ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

4. การยกร่างรูปแบบและร่างเอกสารประกอบฯ ผู้วิจัย จัดทำคู่มือการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครู (สำหรับผู้อำนวยการสถานศึกษา) และคู่มือการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครู (สำหรับครู) และตรวจสอบความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ และความมีประโยชน์ของร่างฯ เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบตรวจสอบความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ และความมีประโยชน์ และฉันทามติที่ประชุมจากกลุ่มผู้รู้หรือผู้ทรงคุณวุฒิ (Connoisseurship) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบบันทึกการประชุมกลุ่มผู้รู้หรือผู้ทรงคุณวุฒิ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา และการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครู เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ด้านผลผลิต ผู้ให้ข้อมูล คือ ครูโรงเรียนบ้านหนองปรือ ระดับประถมศึกษาปีที่ 1 ถึง ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 12 คน และด้านผลลัพธ์ ผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้เรียน จำนวน 145 คน ได้แก่ ผู้เรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 1-6 จำนวน 92 คน และระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 จำนวน 53 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครู (ก่อนและหลังการพัฒนาครู) แบบสังเกตพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครู ประเมินความพึงพอใจของครูที่มีต่อร่างรูปแบบและเอกสารประกอบฯ และแบบบันทึกสรุปผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ของผู้เรียน การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัย ชี้แจงรายละเอียดการดำเนินการตามรูปแบบ และทำการทดสอบความรู้ ครั้งที่ 1 ก่อนการพัฒนา (Pre-test) และทดสอบความรู้ ครั้งที่ 2 หลังการพัฒนา (Post-test) และให้ครูนำความรู้ไปใช้ในชั้นเรียน ดำเนินการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามคู่มือการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครู (สำหรับครู) ปีการศึกษา 2566 ตั้งแต่วันที่ 16 เดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2566 ถึง วันที่ 31 เดือนมีนาคม พ.ศ. 2567 โดยผู้วิจัยติดตามการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครู ให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะ ผ่านกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ PLC และสังเกตพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครู ภาคเรียนละ 1 ครั้ง จากนั้น ให้ครูดำเนินการทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ของผู้เรียน และประเมินความพึงพอใจของครูที่มีต่อรูปแบบ วิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ตามวิธีการของ Ferguson (1981)

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินรูปแบบการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครู เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน เก็บข้อมูลจากผู้ให้รูปแบบฯ จำนวน 17 คน ในฐานะผู้ปฏิบัติ ประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ และมีประโยชน์ ของรูปแบบฯ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ และความมีประโยชน์ วิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) จากนั้น ทำการปรับปรุงรูปแบบให้มีคุณภาพพร้อมนำไปเผยแพร่

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานของสถานศึกษา เกี่ยวกับสภาพปัญหา สาเหตุของปัญหา และแนวทางแก้ปัญหาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน พบว่า สภาพปัญหาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ของผู้เรียน ไม่ผ่านเกณฑ์การผ่านที่กำหนด สาเหตุของปัญหาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน เกิดจากขาดความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ครูไม่เน้น

ผู้เรียนเป็นสำคัญ และพบว่า แนวทางแก้ปัญหาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ต้องมีการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครู

2. ผลการสร้างและพัฒนารูปแบบการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครู เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน พบว่า องค์ประกอบสำคัญและเป็นต้นแบบของการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนมี 3 ประการหลัก ได้แก่ การพัฒนาครู การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และการจัดการเรียนรู้ตามธรรมชาติของ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ รูปแบบการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครู เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน มี 4 องค์ประกอบ คือ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) กระบวนการพัฒนา และ 4) การวัดและประเมินผล และเอกสารประกอบ ได้แก่ คู่มือสำหรับผู้อำนวยการสถานศึกษา และคู่มือสำหรับครูผู้สอน มีความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ และความมีประโยชน์ของรูปแบบฯ ได้รับการรับรองคุณภาพโดยฉันทามติว่ามีคุณภาพและเป็นที่ยอมรับได้

3. ผลการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครู เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน พบว่า ด้านผลผลิต คือ ความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครู พฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครู และความพึงพอใจของครูที่มีต่อร่างรูปแบบการพัฒนาและเอกสารประกอบฯ ผ่านเกณฑ์การผ่านที่กำหนด และด้านผลลัพธ์ คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ของผู้เรียน ผ่านเกณฑ์การผ่านที่กำหนด แสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการทดลองใช้รูปแบบและเอกสารประกอบฯ ด้านผลลัพธ์ คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ของผู้เรียน โรงเรียนบ้านหนองปรือ ปีการศึกษา 2566

กลุ่มสาระการเรียนรู้	จำนวนผู้เรียนที่มีผลการเรียน (เกรด) ระดับ 3 ขึ้นไป			
	ประถมศึกษาปีที่ 1-6 (N=92)		มัธยมศึกษาปีที่ 1-3 (N=53)	
	จำนวน	รวมเฉลี่ยร้อยละ	จำนวน	รวมเฉลี่ยร้อยละ
1. ภาษาไทย	83	90.22	93	87.74
2. คณิตศาสตร์	82	89.13	87	82.08
3. วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	85	92.39	88	83.02
4. สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	84	91.30	94	88.68
5. สุขศึกษาและพลศึกษา	89	96.74	94	88.68
6. ศิลปะ	87	94.57	93	87.74
7. การงานอาชีพ	86	93.48	92	86.79
8. ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ)	88	95.65	86	81.13
ภาพรวม	684	92.93	727	85.73

**เกณฑ์การผ่าน ที่สถานศึกษากำหนด คือ ผู้เรียนมีระดับผลการเรียน (เกรด) ระดับ 3 ขึ้นไป ร้อยละ 80 ของผู้เรียนทั้งหมด

4. ผลประเมินรูปแบบการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครู เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน พบว่า รูปแบบฯ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ ความเหมาะสม และความมีประโยชน์ และเอกสารประกอบฯ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ ความมีประโยชน์ และความเหมาะสม มีคุณภาพพร้อมนำไปเผยแพร่

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้พบประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานของสถานศึกษา เกี่ยวกับสภาพปัญหา สาเหตุของปัญหา และแนวทางแก้ปัญหาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน พบว่า สภาพปัญหาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ของผู้เรียน ไม่ผ่านเกณฑ์การผ่านที่กำหนด สาเหตุของปัญหาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน เกิดจากขาดความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และพฤติกรรมจัดการเรียนรู้ครูไม่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผลจากการศึกษาสาเหตุของปัญหาด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ตระหนักถึงสภาพปัญหาที่ต้องได้รับการพัฒนาอย่างเร่งด่วน โดยการศึกษาหาแนวทางในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนให้มีคุณภาพ สอดคล้องแนวคิดของ Goldstein (2008) ที่ระบุถึงการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา คือ กระบวนการศึกษาสภาพปัญหา เพื่อให้ได้สาเหตุที่แท้จริงของปัญหา หรือเรื่องที่ผู้วิจัยสนใจศึกษา ด้วยวิธีการต่างๆ ประกอบด้วย การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน โรงเรียนบ้านหนองปรือ กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) หรือการระดมความคิดเห็น เป็นต้น และสอดคล้องกับแนวคิดของ Kowalski and Westen (2009) ที่ได้กล่าวว่า แนวทางการแก้ปัญหา เป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงสถานการณ์ที่ไม่น่าพอใจ ไปสู่สถานะที่ทำให้ปัญหาได้รับการแก้ไข ด้วยวิธีการต่างๆ

2. ผลการสร้างและพัฒนารูปแบบการจัดการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครู เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน พบว่า รูปแบบฯ ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ หลักการวัตถุประสงค์ กระบวนการพัฒนา การวัดและประเมินผล และเอกสารประกอบฯ คือ คู่มือสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา และคู่มือสำหรับครู มีคุณภาพผ่านฉันทามติรับรองของกลุ่มผู้รู้หรือผู้ทรงคุณวุฒิ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะการพัฒนารูปแบบดังกล่าว ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สัมภาษณ์ครูและผู้ทรงคุณวุฒิ รวมถึงการเก็บข้อมูลจากผู้เรียน เพื่อพัฒนารูปแบบให้สอดคล้องกับความต้องการและบริบทโรงเรียน สอดคล้องกับแนวคิดของ Bloom (1976) สุรเดช จิรัฐิติวิชาไชย (2559) พัทรี หอมรินทร์ และยุภาติ ปณะราช (2559) ประสงค์ เทียบจันทิก (2563) ระวีวรรณ เกตุมะ (2564) ณัฐพงศ์ คำมี (2564) สำเร็จ อุดแดง (2562) และวีรพงศ์ พิชัยแสนณรงค์ (2562) ที่ระบุถึงการสังเกตพฤติกรรมจัดการเรียนรู้ของครู เป็นตัวชี้วัดระดับพัฒนาการของผู้เรียน ที่ได้จากการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และเมื่อให้ครูหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้มีส่วนร่วมกันพัฒนา ปรับปรุงส่วนที่ยังด้อย จะทำให้ผลการสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนดีขึ้น

3. ผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครู เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน พบว่า ด้านผลผลิต คือ ความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครู พฤติกรรมจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครู และความพึงพอใจของครูที่มีต่อร่างรูปแบบการพัฒนาและเอกสารประกอบฯ ผ่านเกณฑ์การผ่านที่กำหนด และด้านผลลัพธ์ คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ของผู้เรียน ผ่านเกณฑ์การผ่านที่กำหนดเช่นกัน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะ การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครู เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ประกอบด้วยสิ่งสำคัญ 3 ประการ ได้แก่ การพัฒนาครู การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และการจัดการเรียนรู้ตามธรรมชาติของ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ สอดคล้องกับแนวคิดของพะยอม เชิดชู (2562) สวรรยา ศรีไชย (2564) ที่ได้กล่าวว่า การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ควรมีขั้นตอนในการเรียนรู้จากสิ่งที่ควรรู้ก่อนเพื่อนำไปปฏิบัติในขั้นตอนที่ควรเรียนรู้ต่อไป และสอดคล้องกับแนวคิดของอรพรรณ ลามินนท์ (2561) อุทัยวรรณ ทองคำ (2562) นัยนา มุสิตัง (2563) และอดิศักดิ์ ใจปิน (2564) ที่ได้กล่าวถึงพฤติกรรมจัดการเรียนรู้ที่

เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครู คือ การแสดงออกของครูในขณะจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบที่หลากหลาย สอดคล้องกับธรรมชาติของกลุ่มสาระการเรียนรู้ และความต้องการของผู้เรียน นอกจากนี้พฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครู ควรประกอบด้วย ระยะที่ 1 การวางแผน ได้แก่ การวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล การวิเคราะห์หลักสูตร การออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และการจัดหาสื่อและแหล่งเรียนรู้ ระยะที่ 2 ครอบงำความรู้สู่การปฏิบัติในชั้นเรียน ได้แก่ กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครู 3 ขั้น คือ ขั้นนำ ขั้นสอน (ตามธรรมชาติของ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้) และขั้นสรุป และระยะที่ 3 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน

4. ผลประเมินรูปแบบการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครู เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน พบว่า รูปแบบฯ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ ความเหมาะสม และความมีประโยชน์ และเอกสารประกอบฯ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ ความมีประโยชน์ และความเหมาะสม ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะรูปแบบการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวได้ผ่านกระบวนการพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพอย่างเป็นระบบ มีการนำไปทดลองใช้และประเมินผลในสถานการณ์จริง เพื่อรวบรวมข้อมูลและข้อเสนอแนะสำหรับนำมาปรับปรุงแก้ไขจุดบกพร่องต่างๆ อย่างต่อเนื่อง ทำให้รูปแบบและเอกสารประกอบฯ ได้มีความสมบูรณ์ ใช้งานได้ง่าย ไม่ซับซ้อน สามารถนำไปปฏิบัติได้จริงในบริบทของชั้นเรียน ส่งผลให้ผู้ประเมินเห็นถึงความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ ความเหมาะสม และประโยชน์ที่จะเกิดกับผู้เรียนอย่างชัดเจน ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษาให้มีคุณภาพก่อนนำไปเผยแพร่ สอดคล้องกับแนวคิดของสำนักงานสภาพัฒนาการศึกษารัฐ (2544) ที่ได้ระบุถึงการพัฒนานวัตกรรมขั้นที่ 6 ประเมินผลการใช้ เมื่อสิ้นสุดกระบวนการใช้นวัตกรรมแล้ว และแสดงถึงผลการใช้นวัตกรรมด้วยเทคนิควิธีต่างๆ ซึ่งจะแสดงถึงคุณภาพของนวัตกรรม และถ้าผลการใช้นวัตกรรมสามารถลดสภาพปัญหา หรือแก้ปัญหา หรือพัฒนาผู้เรียนได้ตามที่กำหนด นวัตกรรมนั้นก็สามารถรายงานผล ขยายผล และเผยแพร่สู่นวัตกรรมต่อไป สอดคล้องกับแนวคิดของทิสนา แคมมณี (2559) และพิชิต ฤทธิ์เจริญ (2559) ที่ได้กล่าวว่า เมื่อคิดค้นหรือประดิษฐ์นวัตกรรมได้แล้ว ขั้นตอนที่สำคัญและจำเป็นมากก็คือ การทดลองใช้นวัตกรรมนั้น ประกอบด้วย การทดลองใช้ การประเมินผล และการปรับปรุงแก้ไข การทดลองใช้เป็นการศึกษาเพื่อดูว่านวัตกรรมนั้น สามารถนำไปใช้ได้จริงและได้ผลเพียงใดผลจะช่วยให้ผู้พัฒนาจุดที่ควรปรับปรุง และหาทางแก้ไขเพื่อให้ได้ผลตามที่ต้องการก่อนนำออกเผยแพร่ จนแน่ใจว่านวัตกรรมนั้นสามารถใช้ได้ผลจริง จะทำให้นวัตกรรมนั้นมีประสิทธิภาพมากขึ้น และการเผยแพร่ (dissemination) เมื่อแน่ใจแล้วว่านวัตกรรมที่สร้างขึ้นมีคุณภาพ และประสิทธิภาพตามที่ต้องการ นวัตกรรมนั้นก็พร้อมที่จะได้รับการเผยแพร่ให้เป็นที่รู้จักและยอมรับ นำไปใช้กันอย่างแพร่หลาย

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัยครั้งนี้ คือ รูปแบบการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน โดยใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนา มีวิธีดำเนินการวิจัย 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐานของสถานศึกษา เกี่ยวกับสภาพปัญหา สาเหตุของปัญหา และแนวทางแก้ปัญหาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ขั้นตอนที่ 2 สร้างและพัฒนารูปแบบฯ ขั้นตอนที่ 3 ทดลองใช้รูปแบบฯ ขั้นตอนที่ 4 ประเมินรูปแบบฯ รูปแบบฯ มี 4 องค์ประกอบ คือ หลักการ วัตถุประสงค์ กระบวนการพัฒนา การวัดและประเมินผล และเอกสารประกอบฯ คือ คู่มือสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา และคู่มือสำหรับครู ที่มีคุณภาพพร้อมนำไปเผยแพร่ ดังในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้การวิจัย

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้
 - 1.1 สถานศึกษาอื่นสามารถนำรูปแบบฯ ไปพัฒนาคุณภาพครู คุณภาพผู้เรียนสู่ค่าเป้าหมายที่สถานศึกษากำหนดไว้ ซึ่งองค์ประกอบของรูปแบบฯ มีขั้นตอนของกระบวนการพัฒนา ระหว่างการดำเนินการอย่างเป็นระบบ ซึ่งจะช่วยให้มองเห็นสภาพปัญหา สาเหตุ และหาทางแก้ไขจนบรรลุตามวัตถุประสงค์ได้ชัดเจน
 - 1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาควรสนับสนุนการดำเนินงานทุกในทุกด้าน กำกับ นิเทศ ติดตามช่วยเหลือ เพื่อเป็นแรงบันดาลใจที่จะผลักดันการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของรูปแบบก้าวไปข้างหน้า ทั้งด้านการพัฒนาคุณภาพครู คุณภาพผู้เรียนดำเนินไปอย่างเป็นรูปธรรมเกิดผลผลิตและผลลัพธ์ตามที่กำหนด
2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป
 - 2.1 ควรศึกษาเพื่อพัฒนาพฤติกรรมด้านอื่นๆ ของครู ได้แก่ การสร้างเครื่องมือวัดและประเมินผล การใช้สื่อเทคโนโลยีมัลติมีเดีย เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนได้
 - 2.2 ควรศึกษาด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ด้านสมรรถนะสำคัญ ด้านการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนของผู้เรียน หรือการพัฒนาบุคลากร

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- ณัฐพงศ์ คำมี. (2564). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์การอ่านจับใจความโดยใช้นิทานธรรมบท เสริมด้วยเทคนิคการสอนแบบ Storyline สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. การค้นคว้าอิสระการศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ทิตนา แคมมณี. (2559). ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- นัยนา มุสิตัง. (2563) แบบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและแบบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของหัวหน้า กลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- ประสงค์ เทียบจันทิก. (2563). แนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- พะยอม เชิดชู. (2562). การพัฒนาคู่มือการเรียนรู้สาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับการคิดแบบโยนิโสมนสิการ ที่ส่งผลต่อ พฤติกรรมความร่วมมือ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- พัชรี หอมรีน และยุภาติ ปณระชา. (2559). แนวทางการบริหารเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในกลุ่ม โรงเรียนลานกระบือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1. การประชุมวิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ครั้งที่ 3. มหาวิทยาลัยราชภัฏ กำแพงเพชร.
- พิชิต ฤทธิ์จรรยา. (2559). เทคนิคการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.
- มารุต พัฒผล. (2557). การจัดการเรียนรู้ที่เสริมสร้างการรู้คิดและความสุขในการเรียนรู้. กรุงเทพมหานคร: จรัสสินทวงศ์การพิมพ์.
- ระวีวรรณ เกตุมะ. (2564). การบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์การประเมินคุณภาพผู้เรียนด้าน คณิตศาสตร์ (NT) ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3. การค้นคว้าอิสระการศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัย นเรศวร.
- ราชกิจจานุเบกษา. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพมหานคร: สำนักงาน คณะกรรมการกฤษฎีกา.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.
- วิทยากร เชียงกุล. (2559). สภาวะการศึกษาไทย ปี 2557/2558 “จะปฏิรูปการศึกษาไทยให้ทันโลกใน ศตวรรษที่ 21 ได้อย่างไร”. กรุงเทพมหานคร: สำนักวิจัยและพัฒนาการศึกษา สำนักงาน เลขาธิการสภาการศึกษา.
- วีรพงศ์ พิชัยเสนาณรงค์. (2562). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์การสอนสังคมศึกษาแบบมีส่วนร่วม ของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดมหาสวัสดิ์วิทยา จังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์พุทธ ศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สมเด็จ อุดแดง. (2562). รายงานการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้กลุ่มโรงเรียนเป็นฐาน สำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจ เขต 1 ปีการศึกษา 2561. กรุงเทพมหานคร: สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.

- สวรยา ศรีไชย. (2564). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD เรื่อง อาณาจักรอยุธยาและธนบุรี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2563). การพัฒนาทักษะชีวิตในระบบการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579. กรุงเทพมหานคร: พรินทวนกราฟฟิค.
- สำนักงานสถาบันราชภัฏ. (2544). คู่มือการฝึกอบรมการวิจัยในชั้นเรียน. กรุงเทพมหานคร: เสมาธรรม.
- สุรเดช จิรัฐิติวิชาไชย. (2559). การบริหารจัดการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ (O-NET) ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนแม่แอ็บวิทยาคม. เชียงราย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- อดิศักดิ์ ใจปิน. (2564). ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศกับพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2. การค้นคว้าอิสระการศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยพะเยา.
- อรพรรณ ลามินนท์. (2561). การศึกษาพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ของครูวิทยาศาสตร์และความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- อุทัยวรรณ ทองคำ. (2562). การจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- Bloom, Benjamins. (1976). Human characteristics and school learning. New York: McGraw-Hill Book Company.
- Ferguson, George A. (1981). Statistical Analysis in Psychology and Education. Tokyam Mc Graw – Hill Book Company.
- Goldstein, E. B. (2008). Cognitive psychology: Connecting mind, research, and everyday experience. Belmont, CA: Wadsworth.
- Kowalski, R. M., & Westen, D. (2009). Psychology. Hoboken, NJ: John Wiley & Sons.